

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
19 päivänä lokakuuta 1977 *

Yhdistetyissä asioissa 117/76 ja 16/77,

jotka Finanzgericht Hamburg on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa 117/76,

Zweckgemeinschaft, jonka muodostavat:

1. **Albert Ruckdeschel & Co.**, Kulmbach (Saksa), ja
2. **Hansa-Lagerhaus Ströh & Co.**, Hampuri,

vastaan

Hauptzollamt Hamburg-St. Annen,

sekä asiassa 16/77,

Diamalt AG, München,

vastaan

Hauptzollamt Itzehoe

ennakkoratkaisut vilja-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetun neuvoston asetuksen N:o 120/67/ETY (EYVL 19.6.1967, s. 2269),

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 4 päivänä maaliskuuta 1975 annetulla asetuksella (ETY) N:o 665/75 (EYVL L 72, s. 14), 11 artiklan sekä vilja- ja riisialan tuotantotuista 22 päivänä heinäkuuta 1975 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1955/75 (EYVL L 200, s. 1) 1 artiklan tai tarvittaessa vilja-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä lokakuuta 1975 annetun asetuksen (ETY) N:o 2727/75 (EYVL L 281, s. 1) 11 artiklan pätevydestä siltä osin kuin niissä ei ole säännöksiä saman suuruisesta tuotantotuesta lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon (Quellmehl) valmistukseen käytettävälle maissille, kuin mitä on se tuki, jota myönnetään maissin jalostamiseen tärkkelykseksi,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat M. Sørensen ja G. Bosco sekä tuomarit A. M. Donner, P. Pescatore, J. Mertens de Wilmars, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keefe ja A. Touffait,

julkisasiamies: F. Capotorti,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Finanzgericht Hamburg on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 8.11.1976 ja 18.1.1977 tekemillään kahdella päätöksellä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 10.12.1976 ja 31.1.1977, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat maissista saatujen tuotteiden valmistukseen myönnettävistä tuista annettujen yhteisön asetusten tiettyjen säännösten pätevyyttä.
- 2 Koska molemmissa asioissa esitetyt kysymykset ovat samat ja niiden tarkoitus on olennaisilta osiltaan sama, kyseiset asiat on syytä yhdistää tuomion antamista varten.

- 3 Ensimmäisessä kysymyksessä kysytään pääasiallisesti, ovatko vilja-alan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen N:o 120/67/ETY 11 artiklan säännökset, sellaisina kuin ne ovat myöhemmin muutettuina, pätemättömiä siltä osin kuin niissä ei säädetä saman suuruisesta tuotantotuesta lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon (Quellmehl) valmistukseen käytettävälle maissille, kuin mitä on se tuki, jota myönnetään maissin jalostamiseen tärkkelykseksi.

Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myöntävä, kysytään toisella kysymyksellä, voivatko lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon valmistajat suoraan vedota oikeuteensa saada saman suuruista tuotantotukea, kuin mitä oli turvotetun tärkkelyksen valmistajille myönnettävä tuki, vai edellytetäänkö tähän neuvoston säädöstä.

- 4 Nämä kysymykset ovat tulleet esille lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon tuotantotuen maksua koskeissa menettelyissä, jotka kyseisen valmisteen tuottajat ovat aloittaneet toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla vastaan väittäen, että säännöksissä, joilla kyseinen tuki poistetaan samalla, kun tärkkelyksen tuotantotuki säilytetään, on kysymys perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan vastaisesta syrjinnästä.
- 5 Lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon tuottamiseen maissista myönnettävä tuki, jota on myönnetty Saksassa vuodesta 1930, otettiin käyttöön vilja-alan yhteisessä markkinajärjestelyssä ensiksi harkinnanvaraisena 21.10.1964 annetulla neuvoston asetuksella N:o 142/64/ETY (EYVL 27.10.1964, s. 2673) ja sitten sitovana 13.6.1967 annetun neuvoston asetuksen N:o 120/67/ETY (EYVL 19.6.1967, s. 2269) 11 artiklassa.

Kyseinen järjestelmä oli samanlainen kuin samoilla asetuksilla tärkkelyksen tuotantotuen myöntämiseksi käyttöön otettu järjestelmä, ja tuen määrät olivat niin ikään samat molempien tuotteiden osalta.

Kun tärkkelykselle myönnetyn tuotantotuen perusteena oli tarve pitää hinnat kilpailukykyisinä etenkin öljystä saatujen korvaavien tuotteiden hintoihin nähden, lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon osalta perusteena tuotantotuen myöntämiselle oli, kuten erityisesti asetuksen N:o 120/67/ETY johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenee, mahdollisuus tärkkelyksen ja lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon käyttämiseen toinen toistaan korvaavina tuotteina.

- 6 Kyseiset olosuhteet muuttuivat vasta 1.8.1974, kun 29.4.1974 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1125/74 (EYVL L 128, 10.5.1974, s. 12) tuli voimaan; siinä asetuksen N:o 120/67/ETY 11 artiklan sanamuoto korvattiin uudella sanamuodolla, johon sisältyi säännös tuotantotuen myöntämisestä tärkkelykselle muttei lämpökäsittelyllä esiliisteröidylle jauholle.

Asetuksen (ETY) N:o 1125/74 johdanto-osan perustelukappaleissa lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon tuotantotuen poistamisperusteista mainitaan, että saadun kokemuksen perusteella on voitu todeta mahdollisuuden lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon käyttämiseen tärkkelyksen asemesta tiettyihin käyttötarkoituksiin ihmisravinnoksi olevan ”taloudellisesti vähäinen, jollei olematon”.

- 7 Perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa määrätään, että maatalouden yhteisessä markkinajärjestelyssä ”ei saa syrjiä tuottajia tai kuluttajia yhteisössä”.

Vaikka kyseisessä sanamuodossa kiistatta kielletään saman tuotteen tuottajien välinen syrjintä, siinä ei voida yhtä suurella varmuudella katsoa tarkoitettavan jalostettuja maataloustuotteita valmistavan teollisuuden tai niiden kaupan eri alojen välisiä suhteita.

Mainitussa määräyksessä esitettyä syrjintäkieltoa on kuitenkin pidettävä ainoastaan yhteisön oikeuden perusperiaatteisiin kuuluvan yleisen yhdenvertaisuusperiaatteen erityisenä ilmaisuna.

Kyseinen periaate edellyttää, että toisiinsa verrattavissa olevissa tilanteissa ei menetellä eri tavalla ainakaan, jos tällaista eroa ei voida objektiivisesti perustella.

- 8 Näin ollen on selvitettävä, ovatko lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon ja tärkkelyksen tilanteet toisiinsa verrattavissa erityisesti siltä osin, että tärkkelystä voidaan käyttää lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon asemesta siihen erityiseen käyttötarkoitukseen, johon viimeksi mainittua tuotetta perinteisesti käytetään.

Tältä osin on ensiksi aiheellista huomauttaa, että yhteisön säännöstö on vuoteen 1974 asti perustunut tällaisen korvaamismahdollisuuden toteamiseen.

Pääasian kantajien ja toisaalta neuvoston ja komission kesken on kuitenkin erimielisyyttä siitä, onko asia edelleen näin.

Pääasian kantajat väittävät korvaamismahdollisuuksien olevan samat kuin aiemmin, minkä vuoksi lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon menekki on sen tuen poistamisen jälkeen pienentynyt samalla, kun tärkkelyksen menekki on kasvanut.

Neuvosto ja komissio ovat puolestaan antaneet kyseisten tuotteiden valmistuksesta ja kaupan pitämisestä yksityiskohtaisen selvityksen, johon ei kuitenkaan sisälly sellaisia uusia teknisiä tai taloudellisia tietoja, jotka merkittävästi muuttaisivat aiempaa tilannearviota.

Näin ollen ei ole osoitettu, että lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon ja tärkkelyksen tilanteet eivät yhteisön tuotantotukijärjestelmään nähden enää olisi toisiinsa verrattavissa.

Kyseisten tuotteiden kohtelun on näin ollen oltava yhdenvertaista, jos eroa ei voida objektiivisesti perustella.

- 9 Tämän viimeksi esitetyn kysymyksen osalta neuvosto ja komissio katsovat lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon tuen poistamisen oleen perusteltua sen vuoksi, että lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon erityisestä käyttötarkoituksesta ihmisravinnoksi oli suuressa määrin poikettu, kun sitä oli myyty karjan rehuksi.

Vaikka kyseinen peruste, jonka paikkansapitävyyden pääasian kantajat vuorostaan kiistävät, mainitaan komission neuvoston käsiteltäväksi antaman ja myöhemmin asetukseksi (ETY) N:o 1125/74 hyväksytyn ehdotuksen liitteenä olleissa perusteluissa, sitä ei kuitenkaan esitetä asetuksen johdantoosan perustelukappaleissa.

Käsittelyn aikana yhteisöjen tuomioistuin on kehottanut komissiota esittämään todisteet siitä, että lämpökäsittelyllä esiliisteröityä jauhoa on käytetty karjan rehuksi, mutta komissio ei ole kyennyt noudattamaan tätä kehotusta.

Vaikka olisi voitu osoittaa, että tällaista käyttöä olisi tosiasiallisesti tapahtunut, eikä tukea saanut tärkkelystä olisi koskaan käytetty vastaavalla tavalla, tuen poistaminen tämän seikan vuoksi olisi ollut perusteltua ainoastaan kyseiseen tarkoitukseen käytettyjen tuotteen määrien, muttei ihmisravinnoksi käytettyjen määrien osalta.

- 10 Ottaen huomioon erityisesti sen ajanjakson pituuden, jona molempia tuotteita oli tuotantotukien osalta kohdeltu yhdenvertaisesti, ei ole osoitettu sellaisia objektiivisia seikkoja, joiden vuoksi asetuksella (ETY) N:o 1125/74 aiempaan järjestelmään tehty muutos, jolla tämä yhdenvertaisuus poistettiin, olisi ollut perusteltu.

Näin ollen on pääteltävä, että lämpökäsittelyllä esiliisteröidyn jauhon tuen poistamisessa asetuksella (ETY) N:o 1125/74 samalla, kun maissitärkkelyksen tuki säilytettiin, oli kysymys yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamatta jättämisestä.

- 11 Käsiteltävänä olevaan tapaukseen liittyvässä erityistilanteessa tämän lainvastaisuuden toteaminen ei kuitenkaan välttämättä edellytä asetuksen (ETY) N:o 1125/74 säännöksen julistamista pätemättömäksi.
- 12 Ensiksi on aiheellista palauttaa mieliin, että asetuksen (ETY) N:o 1125/74 5 artiklassa asetuksen N:o 120/67/ETY 11 artiklaan tehtyä muutosta ei toteutettu poistamalla asetuksen sanamuodosta lämpökäsittelyllä esiliisteröityä jauhoa (Quellmehl) koskeva osa vaan korvaamalla aiempi sanamuoto uudella, jossa kyseistä tuotetta ei lainkaan mainita.

Säännöksen lainvastaisuus perustuu näin ollen siihen, mistä säännöksessä ei säädetä, eikä niinkään johonkin tiettyyn osaan säännöksen sanamuodosta.

- 13 Kyseistä lainvastaisuutta ei kuitenkaan poistaisi se, että yhteisöjen tuomioistuimien 177 artiklan mukaisessa menettelyssä toteaisi riidanalaisen säännöksen osittain tai kokonaan pätemättömäksi.

Sitä vastoin on todettava, että asetuksen (ETY) N:o 1125/74 5 artiklan, jossa asetuksen N:o 120/67/ETY 11 artiklan aiempi sanamuoto korvattiin uudella, aikaansaama oikeudellinen tilanne on yhteensopimaton yhdenvertaisuusperiaatteen kanssa ja että yhteisön toimivaltaisten toimielinten asiana on toteuttaa tarvittavat toimenpiteet kyseisen yhteensopimattomuuden korjaamiseksi.

Esitettyihin kysymyksiin on syytä antaa tällainen vastaus erityisesti sen vuoksi, että kyseisten tuotteiden yhdenvertaisen kohtelun palauttamiseen ja niille, joita asia koskee, mahdollisesti aiheutuneen vahingon korjaamiseen on useita keinoja, ja sen vuoksi, että yhteisen maatalouspolitiikan alalla toimivaltaisten toimielinten asiana on arvioida kyseisten keinojen toteuttamisen edellytyksenä olevat taloudelliset ja poliittiset tekijät.

Oikeudenkäyntikulut

- 14 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Euroopan yhteisöjen neuvostolle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Finanzgericht Hamburgin 8.11.1976 ja 18.1.1977 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

- 1) Neuvoston 13.6.1967 antaman asetuksen N:o 120/67/ETY 11 artiklan säännökset, sellaisina kuin ne ovat muutettuina 1.8.1974 alkaen 29.4.1974 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1125/74 5 artiklalla ja sellaisina kuin ne on toistettu myöhäisemmissä asetuksissa, ovat yhteensopimattomia yhdenvertaisuusperiaatteen kanssa siltä osin kuin niissä kohdellaan eri tavalla lämpökäsiteltyä esiliisteröityä jauhoa (Quellmehl) ja turvotettua tärkkelystä näiden kahden tuotteen valmistukseen käytettävän maissin tuotantotukien osalta.
- 2) Yhteisen maatalouspolitiikan alalla toimivaltaisten toimielinten asiana on toteuttaa tarvittavat toimenpiteet kyseisen yhteensopimattomuuden korjaamiseksi.

Kutscher	Sørensen	Bosco	Donner	Pescatore
Mertens de Wilmars	Mackenzie Stuart	O'Keefe	Touffait	

Julistettiin Luxemburgissa 19 päivänä lokakuuta 1977.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti